

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА

«Ринок платіжних карток: розвиток та можливі перспективи»

072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

(шифр і назва спеціальності)

Студента (ки) 4 курсу

_____

Скічко Д.С.

групи БС-81а

Подається на здобуття освітнього ступеня бакалавра.

Кваліфікаційна робота бакалавра містить результати власних досліджень.
Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на
відповідне джерело. _____ Скічко Д.С. _____

Керівник к.е.н., доцент

_____

Кривич Я.М.

АНОТАЦІЯ

кваліфікаційної роботи бакалавра

на тему:

«Ринок платіжних карток: розвиток та можливі перспективи»

(назва кваліфікаційної роботи)

Скічко Діана Сергіївна

Актуальність теми кваліфікаційної роботи. На сьогодні серед населення України все більше зростає попит на БР, які проводяться з допомогою карткових платіжних технологій. Це пов'язано з надійністю, ефективністю та зручністю використання цього виду розрахунків. З допомогою використання платіжних карток ринок фінансових банківських послуг значно мірою збільшився, що слідує до росту банківського прибутку. Національний банк України також є зацікавленим у збільшенні обсягів безготівкових розрахунків за для удосконалення фінансового моніторингу та регулювання фінансових потоків всередині країни. Можемо сказати, що ринок платіжних карток є актуальним для вивчення через значну кількість переваг використання .

Метою кваліфікаційної роботи – дослідження поточної ситуації розвитку ринку банківських карток в Україні та узагальнення основних перспектив та тенденцій розвитку ринку платіжних карток.

Об'єктом кваліфікаційної роботи – ринок банківських карток.

Предметом кваліфікаційної роботи – економічні відносини, що виникають в процесі функціонування ринку платіжних банківських карток.

Основний результат роботи – полягає у дослідженні тенденцій розвитку ринку платіжних карток в Україні: організаційну структуру та його інфраструктуру, визначенні перспектив його розвитку на основі виявлення ключових факторів, що здійснюють на нього вплив. З'ясовано світові тренди розвитку ринку платіжних карток та безготівкових розрахунків.

Ключові слова: ринок платіжних карток, безготівкові розрахунки, MasterCard International , Visa International.

Основний зміст кваліфікаційної роботи викладено на 28 сторінках,

з яких список використаних джерел із 41 найменувань. Робота містить 5 таблиць, 13 рисунків, а також 2 додатків.

Рік захисту роботи – 2022 рік

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту
Кафедра фінансових технологій і підприємництва

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри, д.е.н., проф.

_____ Лариса ГРИЦЕНКО

(підпис)

« ____ » _____ 202__ р.

ЗАВДАННЯ

до кваліфікаційної роботи бакалавра

Студент(-ка) групи БС-81а інституту (центру) ННІ БіЕМ
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

_____ Скічко Діана Сергіївна _____

Тема роботи: _____ «Ринок платіжних карток: розвиток та можливі перспективи»

Затверджено наказом по СумДУ № 0430-VI від « 10 » 06. 2022 р.

Термін здачі студентом завершеної роботи « 20 » червня 2022 р.

Вихідні дані до роботи: нормативні й законодавчі акти, матеріали статистичної звітності, інструкції та положення, матеріали монографій, періодичних видань, підручників і навчальних посібників, дані фінансової звітності суб'єктів господарювання, організацій та установ тощо.

Зміст основної частини роботи (перелік питань для розроблення):

Здійснити аналіз теоретичних аспектів функціонування та розвитку ринку банківських платіжних карток. Дослідити вітчизняний ринок платіжних карток: організаційну структуру та інфраструктуру. Узагальнити світові тренди розвитку ринку платіжних карток та безготівкових розрахунків.

Дата видачі завдання: «02» травня 2022 р.

Керівник кваліфікаційної роботи: _____ Кривич Я.М.

Завдання прийнято до виконання «02» травня 2022 р. _____ Скічко Д.С.

ЗМІСТ

Перелік скорочень, умовних познач, одиниць і термінів	6
Вступ.....	7
1 Теоретичні аспекти функціонування та розвитку ринку банківських платіжних карток	9
2 Аналіз українського ринку платіжних карток: організаційна структура та інфраструктура	20
3 Світові тренди розвитку ринку платіжних карток та безготівкових розрахунків	26
Висновки	33
Список використаних джерел	36
Додаток А характеристика поняття « платіжна картка»	40
Додаток Б класифікаційна характеристика платіжних	41

ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ, УМОВНИХ ПОЗНАК, ОДИНИЦЬ І ТЕРМІНІВ

РПК – ринок платіжних карток;

БР – безготівкові розрахунки;

ЕБС – електронні банківські системи;

ЕПЗ – електронні платіжні засоби;

ПК – платіжна картка;

МПС – міжнародні платіжні системи.

ВСТУП

На сьогодні серед населення України все більше зростає попит на безготівкові розрахунки (БР), які проводяться з допомогою карткових платіжних технологій. Це пов'язано з надійністю, ефективністю та зручністю використання цього виду розрахунків. З допомогою використання платіжних карток ринок фінансових банківських послуг значно мірою збільшився, що слідує до росту банківського прибутку. Національний банк України також є зацікавленим у збільшенні обсягів безготівкових розрахунків за для удосконалення фінансового моніторингу та регулювання фінансових потоків всередині країни. Можемо сказати, що ринок платіжних карток є актуальним для вивчення через значну кількість переваг використання .

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження поточної ситуації розвитку ринку банківських карток в Україні та узагальнення основних перспектив та тенденцій розвитку ринку платіжних карток.

Відповідно до мети було поставлено наступні завдання:

- обґрунтувати теоретичні аспекти розвитку ринку платіжних карток на вітчизняному ринку;
- провести аналіз основних тенденцій розвитку платіжних карток та платіжної інфраструктури в Україні;
- дослідити світові тренди розвитку ринку платіжних карток та безготівкових розрахунків.

Об'єктом кваліфікаційної роботи є ринок банківських карток.

Предметом кваліфікаційної роботи є економічні відносини, що виникають в процесі функціонування ринку платіжних банківських карток.

Під час написання кваліфікаційної роботи було використано наступні методи: аналізу, синтезу, порівняння, групування та узагальнення для написання

теоретичної частини, графічний, економіко-математичний та метод абстракції для опису чинників впливу на ринок платіжних карток та аналізу тенденцій розвитку.

Інформаційною базою роботи є: навчальні посібники та наукові статті вітчизняних та зарубіжних авторів, нормативно-правові документи та законодавча база України, статистичні та аналітичні дані НБУ.

Основний результат роботи – полягає у дослідженні тенденцій розвитку ринку платіжних карток в Україні: організаційну структуру та його інфраструктуру, визначенні перспектив його розвитку на основі виявлення ключових факторів, що здійснюють на нього вплив. З'ясовано світові тренди розвитку ринку платіжних карток та безготівкових розрахунків.

1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ РИНКУ БАНКІВСЬКИХ ПЛАТІЖНИХ КАРТОК

Сьогодні у світі набуває широкої популяризації використання платіжних інструментів та технологій платежів, в свою чергу відбувається зменшення попиту на використання готівки та паперових платіжних документів. Таке широке використання платіжних карток зумовлена наступними чинниками: потреба здійснення контролю за розрахунками, зручність, адже краще носити одну пластикову картку ніж значну суму готівки, а також потреба розрахунків поряд із розвитком банківської системи в Україні.

РПК розпочинає свою діяльність у 1994– 1995 роки, тоді ж банківські установи розпочали опановувати карткові операції, опрацьовувати карткові проекти та випустила банківські картки двох платіжних систем, а саме MasterCard International і Visa International. [20]

Банківська картка є важливою складовою «технологічної революції» в банківській системі. У деяких випадках вона є ключовим компонентом електронних банківських систем .

Визначення «платіжна банківська картка» є універсальною, оскільки описує ознаки, загальні для всіх типів карток. Усі вони призначені для оплати товарів і послуг і отримання готівки з власного банківського рахунку для тих, хто ними користується.

Детальний опис цих характеристик платіжних карток, таких як спосіб отримання, характер взаємовідносин з установами-емітентами карток, у тому числі фінансовими, тип цих установ, технологічні характеристики карток тощо. суттєво доповнює особливості карт. Термін «платіжний» чітко визначає, що ми говоримо про картки, які створені для того, щоб допомогти грошам виконувати платіжну функцію, а не про дисконтні картки, які дають право на знижку на купівлю товарів і послуг або ідентифікацію, яка надається для визначити його власника.[20,14,15]

Не дивлячись, що сьогодні ми часто чуємо поняття «ринок платіжних карток» але все ж таки існує проблема яка передусім пов'язана з відсутністю чіткого визначення поняття РПК в сучасному світі. Основні теоретичні підходи щодо визначення «платіжна картка» (додаток А, табл. А.1).

Існують декілька основних елементів визначення «платіжна картка» :

- можливість проводити безготівкові розрахунки в мережі Інтернет;
- випускається лише банківською установою;
- зазвичай це пластикова картка, яка має в наявності магнітну смугу або чіп – модуль;
- пластикова карта включає в собі інформацію про держателя.

Провівши аналіз теоретичних підходів, ми сформували власне визначення. Платіжна картка – це спеціальний засіб, який випускається банком, містить в собі інформацію стосовно користувача картки та має форму пластикової картки, здійснює безготівкові розрахунки в різних місцях світу, дає можливість проводити перекази та отримувати грошові кошти.

Платіжні банківські картки є ефективним інструментом державної грошово-кредитної політики. Їх використання в суспільстві породжує низку процесів, які позитивно впливають на економічне становище України (рис. 1.1). Таким чином вони сприяють скороченню готівки в обігу, забезпечують більшу стабільність національної валюти та економічну стабільність у всій державі.

Основними операціями банківської установи щодо обігу ПК (платіжних карток) є: еквайринг, видача готівки з карти на карту, емісія карток.

Існують декілька головних функцій ЕПЗ (електронних платіжних засобів)[3]:

1. ЕПЗ існують в будь-якій формі, це дає можливість зберегти інформацію, яка необхідна для електронного переказу клієнтом;
2. Випуск ЕПЗ на внутрішньому ринку здійснюють лише банківські установи, які мають ліцензію НБУ та укладають договір з платіжною організацією відповідної платіжної системи і отримують її дозвіл на проведення таких операцій.

При складанні договору на обслуговування ПК зазначте права та обов'язки клієнта та емітента, предмет договору, порядок вирішення спорів.

3. Платіжна організація для поточної платіжної системи визначає тип ЕПЗ, що емітується банком (окрім реалізованого на програмній основі мобільного платіжного засобу), тип ідентифікатора (магнітна смуга, чіп тощо), відповідний дані креслення

4. Для здійснення грошового переказу в межах країни використовуються ЕПЗ як МПС так і внутрішньодержавні системи встановлені НБУ. При оформленні договору, щодо обслуговування ПК (платіжних карток) позначають права та обов'язки клієнта та емітента, предмет самого договору, порядок розгляду спорів [29].

Рисунок 1.1 – Платіжна картка, як ефективний інструмент монетарної політики країни [5]

Основні властивості використання банківських карток, які визначені законодавством України та НБУ:

1. Переказ грошових коштів в іноземній валюті, проводиться лише із застосуванням ПК, і проводиться лише між власними рахунками фіз. ос;
2. Національні грошові перекази здійснюються лише в національній валюті України;
3. Забороняється здійснювати інвестицій за допомогою використання платіжних карток;
4. Зняття готівки через банківські термінали в Україні здійснюються лише в національній валюті
5. Видача коштів в іноземній валюті через банківські термінали проводяться в касах банків , а також через нефінансові банківські установи за ПК, які емітовані нерезидентами. [19]

Крім фізичних осіб платіжні картки широко розповсюджені серед суб'єктів господарювання. Юридичні особи-власники платіжних карт мають змогу отримати готівку:

- платіжні операції, пов'язані з виробничими потребами (оплата витрат на відрядження)
- оплата витрат на відрядження в іноземній валюті за межами нашої країни;
- здійснення БР у національній валюті, пов'язаних з господарсько-правовою діяльністю;
- здійснювати БР в іноземній валюті за кордоном, пов'язані з виробничими витратами, а також експлуатаційними витратами на технічне обслуговування транспортних засобів за межами країни у розмірі, визначеному Центральним банком України для вивезення за кордон.

Розглянемо фактори, які мають вплив на діяльність ринку платіжних карток в країні.(рис.1.2).

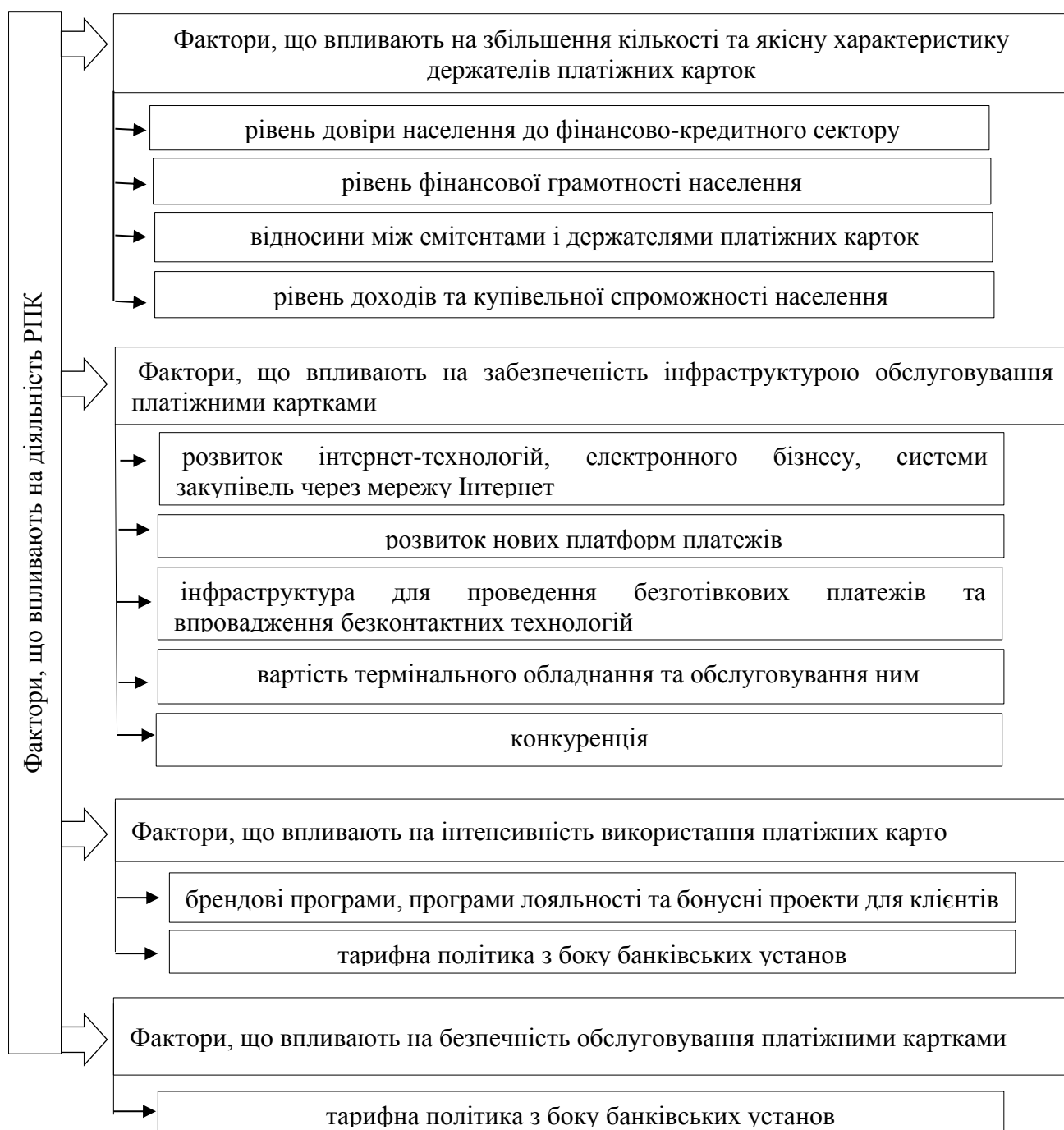

Рисунок 1.2 – Фактори впливу на діяльність РПК [13]

У міру зростання популярності дебетових карток необхідно враховувати переваги для власників карток, банку-емітента, компанії, економіки та банківської системи в цілому. Детальна характеристика переваг та недолік наведено на рисунку 1.3.

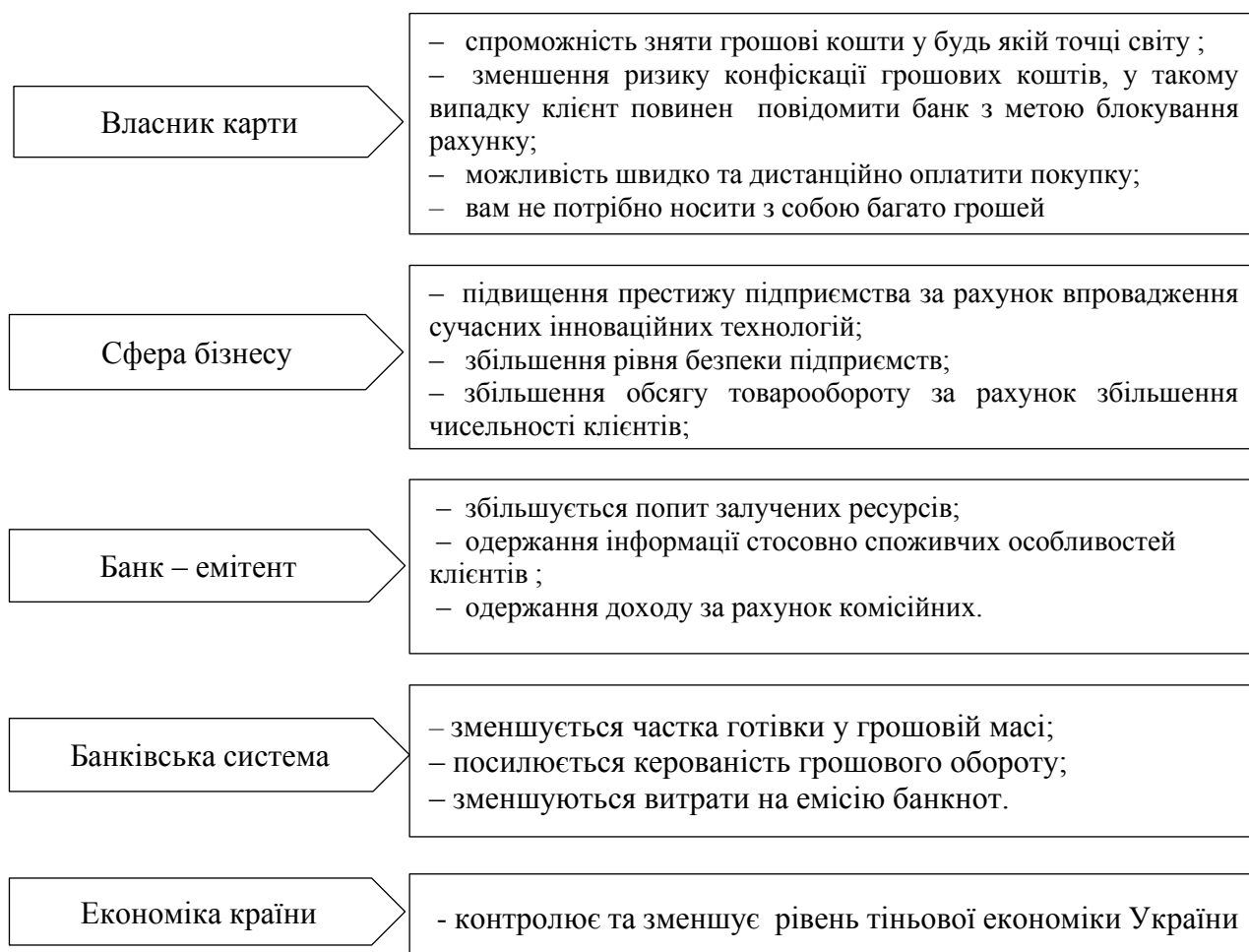

Рисунок 1.3 – Переваги КР для учасників ринку банківських карток [38]

Класифікація платіжних карток на ринку є важливою інформацією для споживачів, адже це дає змогу клієнтам обрати той продукт, який відповідатиме потребам та рівню їх доходів. Однак, на сьогоднішній день не має чіткої класифікації ПК, така ситуація може бути пов'язана з появою нових видів платіжних карток, які між собою не схожі за технічними та функціональними властивостями. Детальна класифікація платіжних карток наведено (додаток Б).

Проаналізувавши класифікацію банківських карток, можемо зазначити, що найбільш поширеними є картки за характером призначення (особисті та корпоративні), а також за схемою розрахунків (дебетні, кредитні та дебетово - кредитні) та інші. [8]

За схемою розрахунків ПК поділяються: дебетові, кредитні та дебетово-кредитні.

Розрахунки за кредитною схемою полягають у здійсненні клієнтом операцій із застосуванням ПК з урахування коштів, які надані банківською установою в кредит (в межах кредитної лінії). Кредитна лінія відкриваються банківською установою на термін, який встановлюється договором ліміту кредитування.[6,9,10,13]

Розрахунки за дебетовою схемою здійснюється клієнтом банку з використанням ПК в межах рештки грошових коштів, що обліковуються на карткових рахунках. Дебетова банківська картка дає можливість власнику придбати товари, зняти готівку в межах суми, яка знаходиться на картковому рахунку.

Дебетово-кредитна схема операції здійснюються за допомогою використання ПК в межах рештки коштів на карткових рахунках клієнта, якщо коштів не достатньо – надається кредит банківською установою.

За призначенням банківські картки поділяються на корпоративні та особисті. Корпоративні платіжні картки видаються компаніям, та прив'язують до рахунку самої організації, і може бути лише оформленою на працівника. Даний вид платіжних карток не використовується для отримання зарплати, соціальних виплат.

Особиста банківська картка призначена для фізичних осіб, які не належать до суб'єктів господарювання.

Наступна класифікація за функціональним призначенням: розрахункові, дисконтні, ідентифікаційні та аутентифікаційні платіжні картки. Дисконтні платіжні картки – картки, які використовуються у сфері надання послуг. Такий вид платіжних карток дає змогу клієнту одержувати знижки.

Платіжні картки використовуються для ідентифікації у системі фінансових послуг. До них належать: картки телефонної компанії та проїзdnі квитки.

Зазначимо, що дисконтні та розрахункові платіжні картки відносяться до неплатіжних карток. Тобто, це механізм, який пов'язаний із обліком наданих послуг в натуральному або грошовому призначенні. [20]

Аутентифікаційна платіжна картка, є досить поширена в банківській системі. Надає можливість перевірити інформаційні базу клієнта (фотографія, підпис, встановити особу).

Ідентифікаційна банківська картка. Важливо відзначити, що функція ідентифікації притаманна всім пластиковим картам. Але ідентифікаційна банківська картка має право на існування як окремий підвид, якщо її функції обмежені тільки ідентифікатор власника. Наглядним прикладом таких карток є фізичні картки та контрольні карти доступ до інформації.

Класифікація ПК можуть бути оцінені відповідно до платіжних систем, за якими вони обробляються. Найпопулярнішими є VISA, MasterCard і American Express (AMEX). VISA поділяється на два основних класи – Gold та Classic ; MasterCard - Standard і Gold, American Express - Master і Gold. Найбільша різниця між підтипами цих карток – розмір страхового депозиту та престижність користування картою.[37]

Дослідження ризиків на ринку безготівкових розрахунків дуже важливо. Ризик використання нових способів оплати не зовсім відрізняється від традиційних способів оплати. Головні ризики, які впливають на РПК (табл. 1.1).

Таблиця 1.1 – Характеристика ризиків, які впливають на ринок платіжних карток [9]

Назва	Характеристика
Операційний ризик	Ризик який виникає через різні види людських або технічних помилок, які порушують кліринг і розрахунки за платіжною операцією.
Шахрайство	Ризик, який виникає в результаті незаконного або злочинного шахрайства. Ризик некоректного виконання операції пов'язаний з тим, що одержувач не має законних прав щодо платника.
Ризик репутації	Ризик, який використовується для прогнозу фінансового стану РПК, що супроводжується негативною думкою громадян країни.
Систематичний ризик	Ризик, що несе за собою загрозу фінансовій системі
Ризик втрат	Ризик, пов'язаний із фізичною втратою коштів, необхідних для оплати (чек, платіжна картка, злому терміналів чи банкоматів тощо)
Ризик нового клієнта	Ризик пов'язаний із утвердженням стосунків з клієнтом, який може призвести до загрози всій фінансовій установі.

Найактуальнішими на сьогодні є ризик шахрайства. Виходячи з цього для уникнення неправомірного використання коштів чи помилок при здійсненні електронних платежів слід дотримуватися ряду правил. Отже, фінансові установи використовують ряд методів для запобігання та пом'якшення ризиків, пов'язаних з електронними платежами. Ефективним заходом для посилення контролю є надання клієнтам витягів з банку та запитів на авторизацію на мобільний телефон або електронною поштою в режимі онлайн.

Задля зменшення ризику, який виникає при здійсненні операцій з платіжними картками, необхідно створити систему захисту всіх учасників карткових операцій: платіжних організацій, банківських установ та власників карток.

Система 3D Secure, також відома як аутентифікація платника, використовується для онлайн-платежів або транзакцій з картками. 3D Secure – це додатковий рівень безпеки, що допомагає запобігти шахрайським, підозрілим транзакціям і вимагає від клієнтів зробити наступний крок – перевірити емітента своєї картки перед покупкою в Інтернеті.

На сьогоднішній день банки розуміють потенційні загрози кібератак і будують передову безпеки для забезпечення безперервності та безпеки транзакцій.

У зв'язку із впровадження програм для захисту цифрових платежів, банківські установи повинні впроваджувати та дотримуватися надійного механізму кібербезпеки:

- залучати топ-менеджерів задля участі і підтримки в ефективній реалізації щодо формування ефективної кіберполітики;
- удосконалювати культуру за допомогою кіберобізнаності та навчання
- проводити регулярні оцінки кіберризиків
- проводити регулярні кібераудити.

Тому споживачі та організації повинні приділяти особливу увагу безпеці під час здійснення електронних платежів. Вже існує кілька механізмів для запобігання, регулювання та контролю цих ризиків, але систему цифрових платежів все ще потрібно зміцнити. У той же час організації, користувачі та уряди несуть однакову відповідальність за захист електронних платежів.[23]

Загальні правила емісії та операцій з платіжними картками встановлюються відповідно до Закону України «Про платіжні системи та перекази» [38], Закону України «Про НБУ» [37], Положення «про операції з електронними платіжними засобами» [39], Закону України «Про банки і банківську діяльність» [35], Положення «Про порядок реєстрації платіжних систем, учасників платіжних систем та операторів послуг платіжної інфраструктури» [39].

У Законі України «Про Національний банк України» визначено функції центрального банку, деякі з яких пов'язані з регулюванням платіжних систем (рис. 1.4).

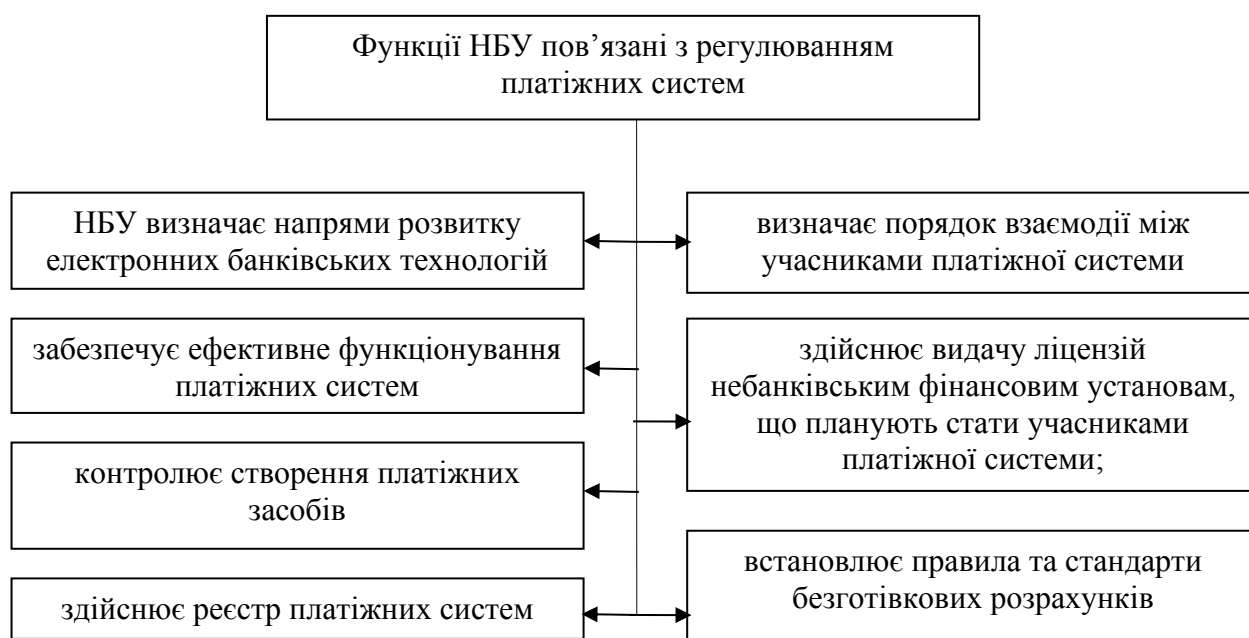

Рисунок 1.4 – Функції НБУ з регулюванням платіжних систем [18]

Відповідно до Закону України [38] діють клірингові системи, переказ коштів всередині країни, порядок моніторингу платіжних систем та форми (види) розрахунків, які можуть відкривати банківські установи. Відповідно до цього Закону випускати електронні платіжні засоби можуть лише банки, які раніше уклали договір з платіжною організацією даної платіжної системи.

Кабмін України утворює вимоги щодо юридичних осіб у зв'язку з розрахунками за товари, продані споживачам за допомогою електронних платіжних засобів. Дотримання цих вимог контролюється органами ДПС України.

Положення про функціонування внутрішніх та міжнародних платіжних систем в Україні затверджено Радою НБУ, яке визначає порядок реєстрації договорів НБУ про участь у міжнародних платіжних системах, реєстрації та дозволу вітчизняних небанківських установ на переказ коштів тощо. Правління Національного банку також затвердило Положення про порядок випуску спеціальних платіжних інструментів та здійснення операцій з їх використанням, яке встановлює вимоги Центрального банку до випуску та використання банківськими установами платіжних інструментів. [35]

Платіжна картка – це спеціальний засіб ідентифікації, що випускається банківською установою у вигляді пластикової картки, яка містить інформацію про власника картки та дозволяє йому розраховуватись за товари чи послуги, отримувати готівку чи перераховувати гроші безготівково. Важливим драйвером розвитку банківської справи є впровадження високоінформативних та технологічних карткових технологій, які стануть основою банківського ринку та сприятимуть фінансовій стабільності та стабільності банківської системи в цілому.

2 АНАЛІЗ УКРАЇНСЬКОГО РИНКУ ПЛАТІЖНИХ КАРТОК: ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ТА ІНФРАСТРУКТУРА

Динаміка та рівень зростання ринку платіжних карток на сьогодні має вагомим значення для економіки України. За допомогою їх можна чітко прослідкувати динаміку розвитку банківського ринку, а також повну фінансову грамотності населення нашої країни. Зараз банки приділяють увагу на емісію банківських карток, збільшення клієнтської бази та залучення нових клієнтів для банку.

Розглянемо аналіз показників діяльності банків України на ринку платіжних карток (РПК) за останні п'ять років.

Таблиця 2.1 – Показники діяльності банків на РПК 2017–2021 роки [21]

Рік	Загальна чисельність учасників карткових платіжних систем, шт.	Держателі електронних платіжних засобів, тис. осіб	Електронні платіжні засоби (в обігу), млн. шт.	Активі платіжні картки, млн. шт.	Безконтактні платіжні картки, млн. шт.	Платіжні картки з магнітною смугою млн. шт.
2017	77	41721	59,9	34,9	2,7	27,2
2018	73	42304	59,4	36,9	4	30,4
2019	70	46579	68,9	42,2	8,6	32,4
2020	70	49461	73,4	40,4	13,2	26,1
2021	68	57603	89,1	46,3	20	6,7

Провівши аналіз показників діяльності банків на РПК, можемо відмітити позитивну тенденцію розвитку безготівкових операцій. Варто зазначити декілька факторів, які мали вагомим значення на РПК, а саме: скорочення чисельності банків по території країни (2017 рік – 77 шт., 2021 рік – 68 шт.), також пандемія COVID-19 (2019–2021 роки). Можемо зазначити кількість держателів платіжних засобів станом на кінець 2021 рік склала 57603 тис. шт., що на 15 882 тис. шт., менше за показник 2017 року. Загальний обсяг електронних платіжних карток (в обігу) збільшилася на...% на кінець 2021 рік, я становить 89,1 млн. шт.

Кількість активних платіжних банківських карток станом на 2021 рік зросла на 11,4 млн. шт., менше порівнюючи з 2017 роком, та на 6,1 млн. шт., з попереднім роком. Банківські карти з магнітною смужкою спостерігається зменшення обсягу з 27,2 млн. шт., в 2017 році, до 6,7 млн. шт., на 2021 рік. Безконтактні картки впродовж аналізованого періоду має тенденцію до збільшення обсягу. Така тенденція може бути викликана збільшенням обсягу операцій з використанням безготівкових платежів. Використання банківських карток в країні за останні п'ять років має позитивну тенденцію (рис. 2.1).

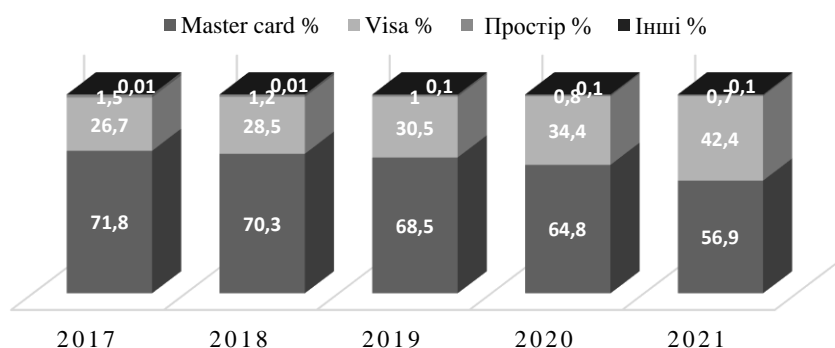

Рисунок 2.1– Динаміка структури платіжних карток у розрізі платіжних систем 2017 – 2021 роки

[Розроблено автором на основі:21]

Проаналізувавши дані структури популяризації платіжних карток у розрізі платіжних систем, можемо зазначити, що найбільшу частку серед платіжних карт займає MasterCard, але порівнюючи за останні 5 років, ми спостерігаємо скорочення обсягу, на кінець 2021 рік обсяг зменшився на 15 %. Обсяг карти Visa має позитивну тенденцію до збільшення, станом на 2021 рік обсяг зріс майже в половину порівнюючи з попередніми роками. Найменшу частку мають платіжні системи Простір та інші .

Аналіз динаміки обсягу та кількості операцій, які здійснюються з використанням платіжних карток, представлено (табл. 2.2).

Таблиця 2.2 – Динаміка обсягу та кількість операцій, які здійснюються з використанням платіжних карток 2017 – 2021 роки [21]

Рік	Обсяги операцій млрд. грн.			Кількість операцій млн. шт.		
	Безготівкові розрахунки	Отримання готівки	Загальна сума	Безготівкові розрахунки	Отримання готівки	Загальна сума
2017	835,6	1289,7	2124,7	2311	780	3091
2018	1297	1579	2876	3073	842	3915
2019	1798,3	1778,4	3576,7	4167,1	890,2	5057,3
2020	2208,7	1748,6	3957,3	5211,2	786	5997,1
2021	3099,1	1992,6	5091,7	7039,9	777,2	7817,1

Провівши аналіз динаміки використання платіжних карток за останні роки, спостерігається тенденція до зростання. Загальна кількість операцій, які були здійснені українськими банками станом на 2021 рік склали 7817,1 млн. шт., що на 39,5 % більше порівнюючи з 2017 роком, загальний обсяг операцій зріс на 41,7 % і становить 5091,7 млн. грн. Обсяг безготівкових платіжних розрахунків мають тенденцію до збільшення. Кількість операцій за безготівковими розрахунками станом на 2021 рік становить 7039,9 млн. шт., що на 4728,9 млн. шт., менше порівнюючи з 2017 роком. Загалом така тенденція може бути викликана збільшенням попиту на використання безготівкових платежів серед населення країни, а також розвитком новітніх сервісів розрахунку.

Аналіз структури суми та кількості операцій використання безготівкових платежів за 2021 рік наведено на рис. 2.2.

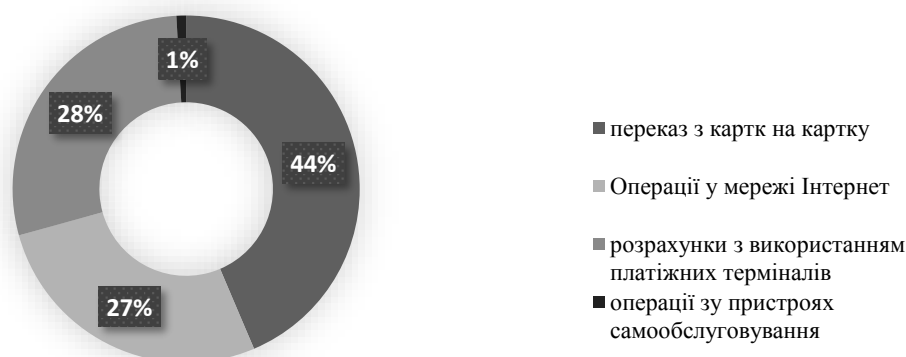

Рисунок 2.2 – Структура суми операцій безготівкових платежів станом на 2021 рік [Розроблено автором на основі:21]

Проаналізувавши структуру, бачимо що станом на 2021 рік найбільше значення займають операції переказ з карти на карту, які складають 44% від загальної суми, операції з використанням терміналів займають 28%, що ж операцій в мережі Інтернет складають 27%, найменше значення припадає операціям у пристроях самообслуговування. Така тенденція зумовлена пандемією COVID-19, карантинном, а також розвитком новітніх банківських сервісів в Україні.

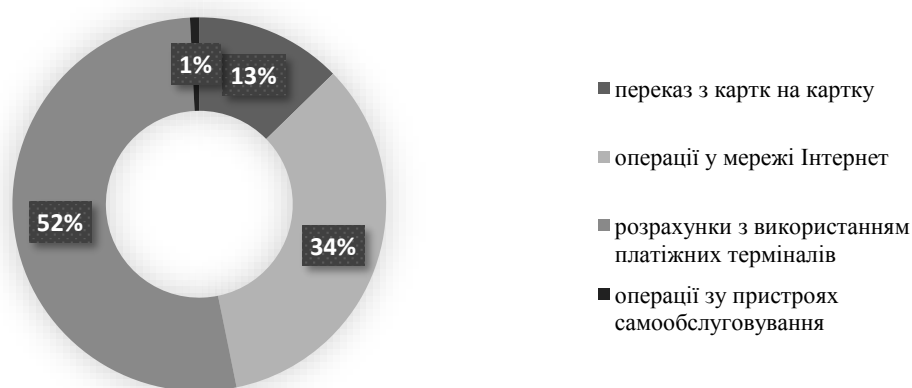

Рисунок 2.3 – Структура кількості операцій безготівкових платежів станом на 2021 рік

[Розроблено автором на основі:21]

Щодо аналізу кількості операцій, бачимо, що найбільше значення припадає на розрахунки з використанням терміналів – 52%, також питому вагу займають операції в мережі Інтернет, частка яких становить – 34 %, найменшу часту займають операції щодо самообслуговування – 1%.

Досить актуальним є дослідження платіжної інфраструктури ринку платіжних карток , отже ми бачимо що, інфраструктура для здійснення безготівкових операцій також стабільно розширюється. Зокрема кількість підприємств торгівлі та сфери послуг, що надають своїм клієнтам можливість здійснювати безготівкові розрахунки за допомогою платіжних карток зростає, рис.2.4.

Рисунок 2.4 – Інфраструктура ринку платіжних карток 2017 – 2021 роки

[Розроблено автором на основі:21]

За даними з рис. 2.4., ми спостерігаємо, що станом на 2021 рік загальна кількість пунктів продажу, що приймають банківські карти, зросла на 13,7% і становить 371,6 тис., порівнюючи з 2017 роком, збільшення відбулося на 197,9 тис., або на 46,7%. Щодо кількості торговельних POS – терміналів бачимо позитивну тенденцію до зростання, у 2021 році термінали зросли на 13,7 % – 426,5 тис., а 92,3% дають можливість проводити безконтактну оплату.

Загальна чисельність банкоматів по банківській системі має коливальний характер. У 2021 році загальна кількість банкоматів – 18,5 тис. шт., порівнюючи з 2017 роком, зміни відбулася на 1,1 тис. шт. Таку ситуацію можна охарактеризувати, що населення поступово переходить до безготівкових платежів, особливо це відбулося в момент пандемії 2019–2021 роки.

Найбільш популярними на ринку платіжних систем є інноваційні сервіси такі як: Apple Pay та Google Pay, якими наразі користується велика частка населення. Загалом за останні роки загальна кількість терміналів зросли майже вдвічі.

Позитивний розвиток РПК підтверджує тенденцією до зростання сукупності мережі платіжних терміналів на 1 млн. населення (рис. 2.6).

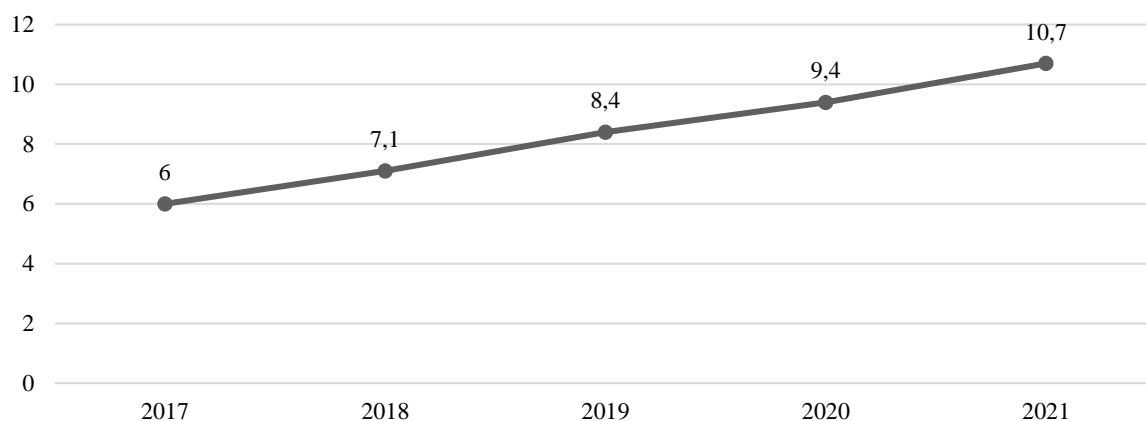

Рисунок 2.6 – Кількість платіжних терміналів на 1 млн населення 2017 – 2021 роки

[Розроблено автором на основі:21]

Загальна кількість платіжних терміналів на 1 млн. населення країни, станом на кінець 2021 рік становила 10,7 тис. шт., порівнюючи з 2017 роком кількість терміналів зросли на 4,7 тис. шт. Якщо аналізувати регіональний розподіл мережі ПТ в Україні, спостерігається нерівномірна тенденція. Станом на 2021 рік найбільша мережа терміналів на одну людину припадає в Києві (26,3 тис. терміналів), Київській (16,4 тис), Дніпропетровській (12,9 тис) областях. Найменша частка належить: Донецькій (4,3 тис) , Луганській (2,6), Закарпатській (6,3 тис) областях.

Найбільш популярним серед населення України, що надають своїм клієнтам найзручніші та функціональні послуги мобільного банкінгу є: Альфа-Банк Україна (Му Alfa-Bank), Приват-Банк (Приват24), Перший міжнародний банк України (ПУМБ Онлайн).

3 СВІТОВІ ТРЕНДИ РОЗВИТКУ РИНКУ ПЛАТІЖНИХ КАРТОК ТА БЕЗГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ

Безготівковий розрахунок банківськими картками розповсюдився практично в кожній країні світу. Їх швидкий розвиток, проникнення в різні публічні сфери свідчить про практичність, безпеку та високу ефективність новітніх технологій у сфері банківських та фінансових послуг.

Система безготівкових розрахунків відіграє важливу роль у розвитку світової економіки, знижує витрати на обслуговування грошового потоку, збільшує інвестиційні можливості людей, зменшує частку тіньової економіки. Запровадження новітніх цифрових технологій буде сприяти розвитку ринку безготівкових розрахунків.

Глобальні безготівкові операції зросли майже на 14% з 2018 по 2019 рік і досягли 708,5 мільярдів транзакцій, це найвища точка за останнє десятиліття. Азіатсько-Тихоокеанський регіон обійшов Європу та Північну Америку і став лідером за обсягом безготівкових операцій у 2019 році – 243,6 млрд. Зростання було зумовлено збільшенням використання смартфонів, бумом електронної комерції, впровадженням цифрового гаманця та інноваціями в мобільних платежах/кодах QR. Лідируючими країнами стали Китай, Індія та інші ринки Південно-Східної Азії – 32% зростання (рис. 3.1).

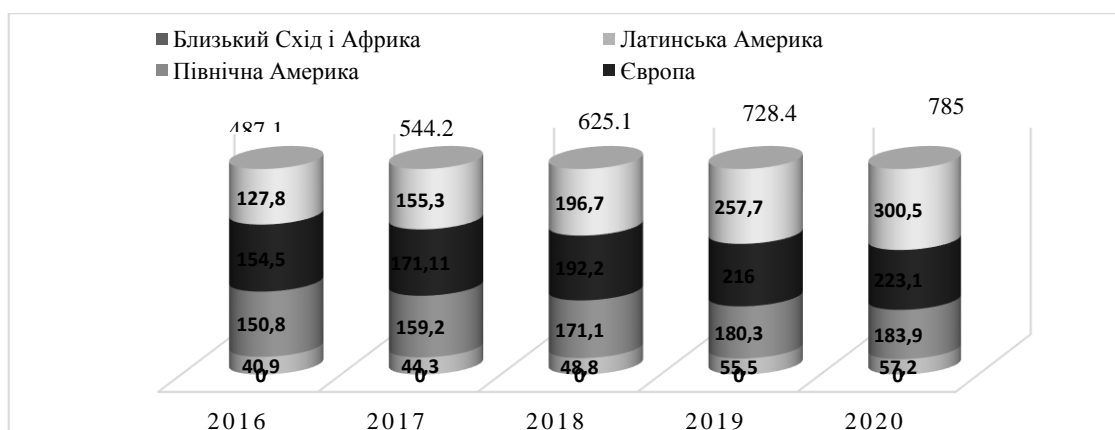

Рисунок 3.1– Динаміка обсягу безготівкових операцій по світу станом на 2016 – 2020 роки, %

[Розроблено автором на основі:22]

Аналізуючи дані рисунку 3.1, можемо сказати, що станом на 2020 рік обсяг безготівкових операцій зменшився до 7,8%, з 16,5% у 2019 році, досягнувши 785 мільярдів транзакцій, така тенденція викликана насамперед з карантинними обмеженнями через COVID-19, а також через придушення ділової активності та скорочення споживчих витрат. Загалом загальний обсяг безготівкових розрахунків в європейських країнах має позитивну тенденцію до росту, якщо в 2016 році обсяг становив – 154,5 млрд, то станом на 2020 рік – 223,1 млрд, відповідно, збільшення відбулося на 68,6 млрд.

Азіатсько-Тихоокеанський регіон зареєстрував найвищий темп зростання – 16,6% у 2019-2020 роках, що становить 300 млрд. транзакцій. Найменший обсяг безготівкових розрахунків припадає на Латинську Америку за 2016-2020 роки зростання відбулося на рівні 8,7%, в 2020 році загальна сума становить – 57,2 млрд., транзакцій.

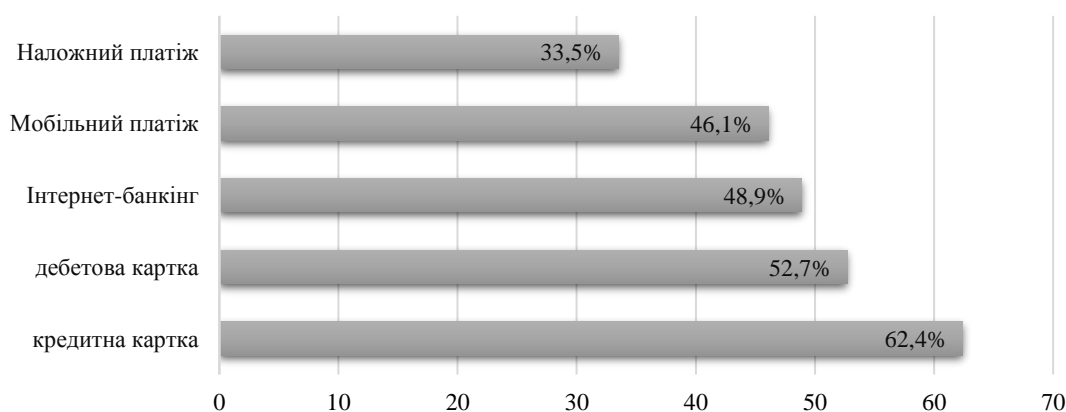

Рисунок 3.2– Способи оплати безготівковими розрахунками у світі 2020 рік, %

[Розроблено автором на основі:22]

Аналізуючи дані наведені на рисунку 3.2, можемо зазначити що станом на 2020 рік на зарубіжному ринку найбільший попит оплати безготівковими розрахунками займає кредитна картка – 62,4%, найменшу частку на ринку займає наложний платіж, станом на 2020 рік його частка становить – 33,5%. Також на кінець 2020 року, великої популярності набувають такі безготівкові розрахунки: мобільні платежі – 46,1 % , та Інтернет – банкінг – 48,9 % . Така тенденція зумовлена карантинними обмеженнями COVID–19, впровадженням новітніх технологій стосовно безготівкових розрахунків.

Отже, можна сказати, що на сьогодні платіжні картки, новітні платежі, а також мобільні платежі відіграють все більш вагомійшу роль в економічному розвитку будь якої країни, а також витискають готівку.

Тенденція до активного розширення безконтактних платежів, як за рахунок використання безконтактних карток, так і за допомогою смартфонів та інших пристроїв NFC, залишається важливою для безпеки, швидкості та зручності цих транзакцій. Використання технології NFC на світовому ринку платіжних карток зростає з кожним роком і, як очікується, зросте протягом наступних трьох років (рис. 3.3).

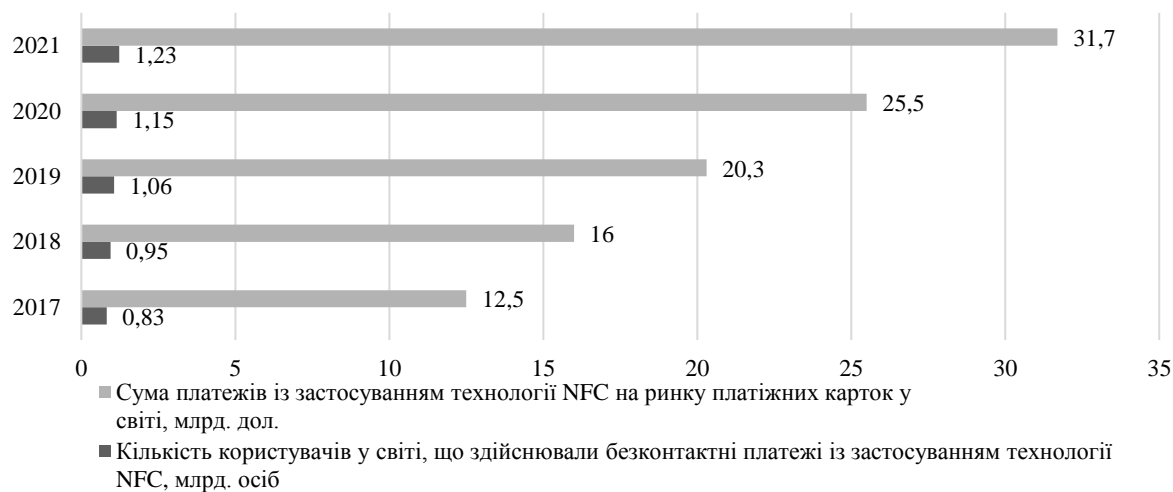

Рисунок 3.3 – Кількість користувачів і платежів, які здійснюють безконтактні платежі за технологією NFC, %

[Розроблено автором на основі:22]

Проаналізувавши подані дані, бачимо значну тенденцію до зростання. Станом на 2017 рік сума NFC-платежів на світовому ринку платіжних карток досягли 12,5 млрд. дол, а на кінець 2021 рік цей показник становив – 31,7 млрд. дол., за останні п'ять років збільшення відбулося на 19, 7 млрд. дол. Динаміка кількості користувачів технологією NFC за останні роки зросла на 0,4 млрд. Така позитивна тенденція розвитку технології NFC викликана впровадженням новітніх розрахункових технологій, а також найважливішим фактором є карантинні обмеження в продовж 2019-2021 роки саме на ці роки припадає найбільший зріст безготівкових розрахунків.

Значну долю на ринку платіжних карток відіграють кількість транзакцій. За останні 5 років на європейському платіжному ринку кількість транзакцій стабільно зростає. Якщо на кінець 2016 рік частка транзакцій щодо карткових платежів становила 32,92 млрд. одиниць то станом на 2020 рік частка зросла до 47,8 млрд. одиниць. Загалом найбільшу частку займають: електронні гроші та карткові платежі.

Розглянемо більш детально динаміку використання основних платіжних послуг у зоні євро 2016– 2020 роки (рис.3.4).

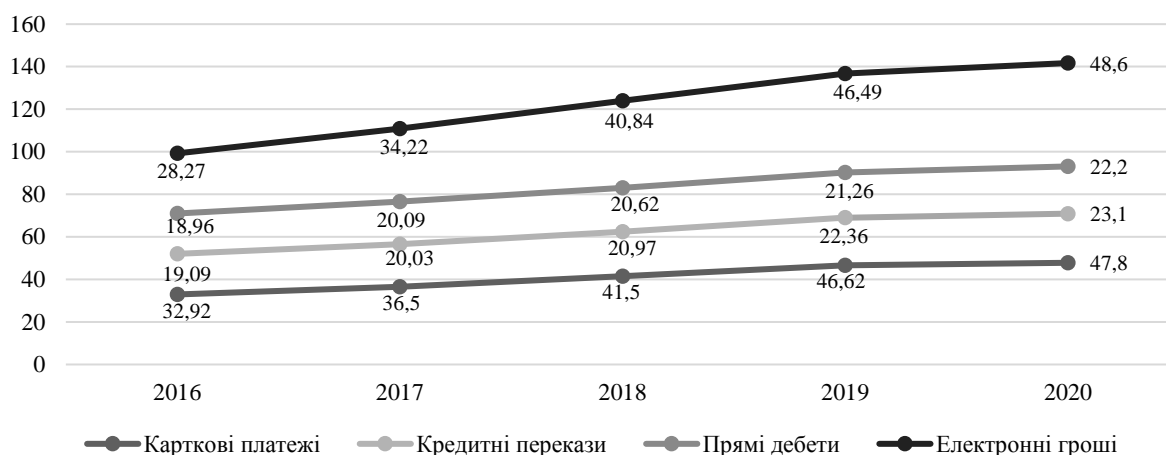

Рисунок 3.4 – Використання основних платіжних послуг у Європі у період 2016 – 2020 років, %

[Розроблено автором на основі:22]

Проаналізувавши дані подані на рисунку 3.4 можемо зазначити, що кількість кредитних переказів у зоні євро зросла в 2020 році на 3,2% що становить 23,1 млрд, а загальна вартість зросла на 10,3% до 155,8 трлн євро. Відносна кількості кредитних переказів, ініційованих в електронному вигляді, продовжувала зростати, при цьому відношення трансакцій, ініційованих в електронному вигляді, до паперових операцій зараз становить приблизно п'ятнадцять до одного. Кількість прямих дебетів у зоні євро зросла в 2020 році на 4,4% до 22,2 мільярдів, тоді як загальна вартість зменшилась на 5,2% до 6,6 трлн євро. Кількість і вартість карткових трансакцій у 2020 році майже не змінилися – 47,8 мільярдів і 2,0 трильйона євро відповідно. Це відповідає середній вартості близько 41 євро за трансакцію з картою.

Загальна кількість безготівкових розрахунків у зоні євро, що включає всі види платіжних послуг, зріс у 2020 році на 3,7% до 101,6 млрд порівняно з минулим роком, а загальна вартість зросла на 8,7% до 167,3 трлн євро. На карткові платежі

припадало 47% усіх операцій, на кредитні перекази – 23%, на пряме дебетування – 22%.

Розглянемо більш детально загальну динаміку випущених платіжних карток (табл.3.2).

Таблиця 3.2 – Динаміка загальної кількості платіжних карток на європейському ринку за 2016 – 2020 роки [22]

Показник	Загальна кількість випущених карток млн. одн.	Кількість карткових розрахунків на мільйон жителі, млн
2016	502,1	96,914
2017	513,4	107,24
2018	542,3	121,634
2019	572	136,32
2020	609,3	139,561

Як ми бачимо з наведених даних в таблиці 3.2, кількість карток в єврозоні з платіжною функцією зросла в 2020 році на 6,5% до 609,3 млн. При загальній чисельності населення єврозони 343 мільйони осіб це становить приблизно 1,8 платіжних карток на одного жителя єврозони. Порівнюючи загальну кількість карток 2016 році ми бачимо, що спостерігається позитивна тенденція до зростання. За останні п'ять років кількість карток зросла на 107,2 млн. одиниць. Кількість карткових розрахунків на 1 млн. жителя також зростає, якщо на кінець 2016 рік – 96,914 млн., то станом на 2020 рік частка становить 139,561 млн., збільшення відбулося 42,647 млн.

Потрібно виділити, що нинішній розвиток інфраструктури є недостатнім щоб забезпечити правильне використання платіжних карток та зменшити готівкові розрахунки. Тому потенціал розвитку цього сегменту є важливим. Для порівняння параметрів інфраструктури РПК України та ЄС потрібно провести аналіз даних щодо кількості встановлених терміналів на мільйон населення, що свідчить про те, що кількість терміналів на мільйон населення в Україні становить майже у 3,5 рази нижче середньоєвропейського показника банкоматів. (табл. 3.3).

Таблиця 3.3 – Інфраструктура ринку платіжних карток в країнах ЄС, станом на 2021 рік [22]

Країни	К-ть POS-терміналів на 1 млн осіб, тис. шт.	К-ть банкоматів на 1 млн осіб, тис. шт.
Німеччина	16852,592	1055.606
Франція	32987,449	709.542
Польща	10274,953	218.291
Іспанія	39078.453	1044.971
Чехія	23013.125	481,582
Болгарія	24934,629	810.091
Бельгія	23751,365	594.105

Проаналізувавши дані з наведеної таблиці, ми бачимо, що найбільша кількість терміналів на 1 млн. осіб за кордоном припадає на Іспанію – 39078.453 тис. осіб, та Францію – 32987,449 тис. осіб. Найнижчу позицію займають країни такі як Чехія та Бельгія. Щодо інфраструктури ринку банкоматів найвище значення займають країни: Німеччина (1055.606 на 1 млн населення) та Іспанія (1044.971 на 1 млн. населення).

Загалом іноземний ринок платіжних карток стабільно розвивається. . Така ситуація може бути викликана впровадженням цифрових новітніх технологій, які зручні у використанні споживачам. Завдяки цьому зростає активний перехід населення до платіжних транзакцій в мережі Інтернет, та використання спеціальних програм та мобільних додатків для безготівкових розрахунків.

ВИСНОВКИ

Розвиток системи безготівкових розрахунків підвищив потребу в платіжних картках для здійснення різноманітних операцій, що сприятиме скороченню неформальної економіки, легалізації доходів і витрат. Користування ПК зменшує проблеми щодо зберігання, переказу та обміну готівки. Це дозволяє швидко та безпечно платити в будь-якій точці світу.

Банківська платіжна картка – це спеціальний засіб, який випускається банком у вигляді пластикової картки, та зберігає інформацію про власника картки, дозволяє власнику платити за товари, послуги, отримувати готівку, здійснювати переказ коштів. Важливою рушійною силою розвитку банку є впровадження високотехнологічних карток та інформаційних технологій, які становлять основу банківського ринку та сприяють фінансовій стабільності та стабільності всієї банківської системи.

На даний момент в Україні діють 3 платіжні системи пластиковими банківськими картками: MasterCard, VISA та Національна платіжна система НСМЕП (Україна). Банківські картки можна підключити до програми зчитування з екрана через Apple Pay, Google Pay, Garmin Pay, що дозволяє здійснювати швидкі платежі.

Щоб підтримувати і розвивати фінансову систему, гроші повинні працювати всередині системи, насамперед у безготівковій формі. Це призведе до більш чіткої фіксації фінансових операцій на ринку, податкового управління тощо, що сприятиме затемнення економіки та покращить фіскальну дисципліну.

Провівши аналіз розвитку вітчизняного РПК за останні п'ять років, можемо зробити висновок. В період 2016 – 2020 роки спостерігається позитивна тенденція підвищення частки обсягу та суми безготівкових операцій щодо застосування банківських платіжних карток. Великої популяризації набувають безконтактні види оплати, яка супроводжується збільшенням частки банківських карток. Отже, аналіз стану українського РПК станом на 2021 рік свідчить про динамічний розвиток. Збільшення кількості випущених платіжних карт Те ж саме стосується

безконтактних платежів та безтокових транзакцій. Це важливо для людей та супроводжується безпекою, універсальністю та простотою у використанні. Відмова від грошей через пандемію коронавірусу призводить до зменшення готівки. Більш активне використання платіжних карток вимагає подальшого розвитку платіжної інфраструктури та забезпечення рівномірного розподілу в усіх регіонах України.

РПК сприяє зниженню рівня тіньової економіки в Україні, а також сприяє легалізації витрат та доходів, а також удосконаленню розрахунків. Для подальшого розвитку та вдосконалення вітчизняного ринку платіжних карток виокремлюють декілька основних напрямків. Поліпшення його розвитку. Потрібно приділити увагу функціональному забезпеченню РПК та побудувати моделі щодо розвитку банківських платіжних карток на вітчизняному ринку.

Необхідною умовою для широкого використання платіжних карток в Україні є домінування на вітчизняному ринку у світових інноваціях у цій сфері. Хоча вони ще не передбачають серйозних технологічних досягнень, удосконалення існуючих процесів та покращення використання платіжних карток може сприяти їх використанню.

Одним із головним напрямком удосконалення РПК є безпека при використанні платіжних карток (впровадження спеціального коду для кожної транзакції пов'язаної з безконтактними платежами, перехід на карти з чіпом), а також шляхом впровадження модернізації процесингових центрів прискорити обробку платежів по ПК. Впровадження таких новацій, несе за собою конкурентні переваги на ринку серед емітентів.

Судячи з зарубіжного досвіду ринок платіжних карток активно зростає в економічно-розвинених країнах. Задля вдосконалення ринку платіжних карток в Україні слід детальніше сконцентрувати увагу на:

- у підвищенні фінансової обізнаності населення у сфері безготівкових розрахунків та їх переваг на фінансовому ринку ;

- застосування міжнародних ІТ-технологій та новітніх фінансових технологій у сфері банківського обслуговування;
- на оптимізації часу обробки даних за транзакції з використанням безконтактних способів оплати ;
- на удосконаленні українського законодавства, щодо регулювання, випуск та використання електронних грошей;
- на навчанні персоналу з виконання операцій з допомогою платіжних карток з метою зменшення витрат часу, випадків шахрайства та неякісних розрахунків з вини працівника;
- звернути увагу на забезпеченні розвитку платіжної інфраструктури безготівкових розрахунків за допомогою платіжних карток;

Реалізація цих заходів призведе до формування в країні ефективної НПС національної платіжної системи високого технічного рівня, яка служитиме інтересам як держави, так і громадян та бізнесу. Це сприятиме гармонійному розвитку роздрібних платежів і фінансових технологій, що значно підвищить рівень конкурентоспроможності та безпеки країни в цій сфері.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абрамов К. (н. д.). Інтернет-шахрайство з платіжними картками та методи захисту від нього. URL: http://www.ufin.com.ua/analit_mat/poradnyk/094.htm
2. Аграмчук Л. А. Перспективи розвитку ринку платіжних карток в Україні. Глобальні та національні проблеми економіки 2018. С. 739 – 742.
3. Азізова К. М. Загальна характеристика банківських операцій з платіжними картками. Вісник Придніпровської державної академії будівництва та архітектури. Гроші, фінанси і кредит. 2017. С. 254-257.
4. Брегеда О.А. Картковий ринок в Україні, його проблеми та тенденції розвитку О.А. Брегеда Фінанси, облік і аудит : зб. наук. праць : КНЕУ, 2018. 14–20 с.
5. Бублик Є.О. Ринок платіжних карток в Україні: перспективи та обмеження розвитку. Економіка і прогнозування. 2016. 51–65 с.
6. Волосович С.В. Ринок платіжних карток в Україні: розвиток та страхування С.В. Волосович Вісник Київського національного університету імені Т. Шевченка. – Економіка. – 2018. 52–54 с.
7. Герасимович А.М. Ринок банківських платіжних карток як засіб розвитку безготівкових розрахунків Герасимович А.М. 2016. 77–88 с.
8. Гура О. Л. Проблеми та перспективи функціонування банківської системи України. *Ефективна економіка*. 2020. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2020_5_28
9. Євдокімова М. О. Ринок платіжних карток в Україні, його розвиток. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2017. 106-110 с. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2017_15\(1\)_25](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2017_15(1)_25)

10. Єлсазаров О. П. Сутність та розвиток безготівкових розрахунків в Україні. *Право та державне управління*. 2019. 35-37 с. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ptdu_2014_4_10
11. Єпіфанов А. О. Операції комерційних банків : навч. посібн. А. О. Єпіфанов, Н. Г. Маслак, І. В. Сало. Суми : ВТД «Університетська книга», 2017. – 523 с.
12. Загальні показники розвитку ринку платіжних карток в Україні URL: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=79219.
13. Катюха К.О. Аналіз стану та розвитку ринку платіжних карток К.О. Катюха, В.І. Успенко *Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі: проблеми теорії та практики*. – 2020. 32–42 с.
14. Корецька Н.І. Суть ринку платіжних послуг та основні його ознаки Н.І. Корецька, Д.В. Збирун URL http://www.rusnauka.com/3_ANR_2015/Economics/1_186208.doc.htm.
15. Косова Т.Д. Аналіз банківської діяльності. Навч. Пос.: Центр навчальної і практичної літератури, 2018. 486 с.
16. Кравець В. Місце та роль НСМЕП на картковому ринку України В. Кравець *Вісник Національного банку України*. – 2017. 14–17с.
17. Кравчук В. Ринок карткових платежів України: Міжнародний досвід та національне регулювання. Аналітичний звіт В. Кравчук, О. Прем'єрова. – К. : АДЕФ-Україна, 2019. – 60 с.
18. Колодизев О. М. Шахрайство із платіжними картками: сучасний стан і заходи протидії. *Бізнес Інформ*. 2019. 315-321 с. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2019_3_45
19. Коць О. О., Гоменюк В. В. Сучасний стан і перспективи розвитку ринку платіжних карток в Україні. *Економіка і суспільство*. 2018. 671–678 с.
20. Легкоступ І. І. Ринок платіжних карток: стан, проблеми та перспективи розвитку в Україні. *Науковий вісник Чернівецького університету*. Економіка. 2019. Вип. 809. С. 63-71. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvchu_es_2019_809_11

21. Офіційний сайт Національного банку України. Платежі та розрахунки. URL: <https://bank.gov.ua/>
22. Офіційний сайт ЄЦБ – Statistical Data Warehouse URL: <http://sdw.ecb.europa.eu/browse.do?node=2746>
23. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
24. Офіційний сайт Інституту економічних досліджень та політичних консультацій. URL: <http://www.ier.com.ua/ua>.
25. Офіційний Інтернет-сайт представництва VISA в Україні, 2014. URL: <http://visa.com.ua/ua/uk.ua/merchants/acceptingvisa/identifyingcards.sht>
26. . Правила безпечних інтернет–платежів (н. д.). URL: <https://easypay.finance.ua/9-pravyl-bezpechyh-internet-platezhiv>
27. Пиріг С.О. Аналіз карткового ринку України: перспективи розвитку / С.О. Пиріг Економічний форум. – 2017. 190–196 с.
28. Пиріг С.О. Платіжні системи: навч. пос.. Київ: Центр учбової літератури, 2018. 240 с.
29. Побережнюк І. П. Безготівкові розрахунки в діяльності підприємств України. Вісник Київського інституту бізнесу та технологій. 2016. 27-28 с. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vkib_2016_2_22
30. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 14.04.2021 р. № 2121-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>
31. Про здійснення операцій з використанням електронних платіжних засобів: Положення НБУ від 05.11.2017 р. № 705. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0705500-14#Text>
32. Про Національний банк України: Закон України від 23.05.2020 р. № 679-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14>
33. Про платіжні системи та переказ коштів в Україні: Закон України від 03.07.2020 р. № 2346-III. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2346-14>.

34. Про порядок реєстрації платіжних систем, учасників платіжних систем та операторів послуг платіжної інфраструктури: Положення НБУ від 04.02.2019 р. №43. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0348-14#Text>

35. Руденко З. М. Сучасний стан та перспективи розвитку безготівкових розрахунків в Україні. Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. 2017. Вип. 13(1). С. 16-24. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/aprer_2017_13\(1\)_4](http://nbuv.gov.ua/UJRN/aprer_2017_13(1)_4)

36. Страхарчук А.Я., Страхарчук В.П. Інформаційні системи і технології в банках : навч. посіб. А.Я. Страхарчук, В.П. Страхарчук. – К. : УБС НБУ ; Знання, 2020. – 515 с.

37. Степаник А. Оцінювання ринку банківських платіжних карток в Україні та перспективи його розвитку А. Степаник Ринок цінних паперів України. – 2019. 75–89 с.

38. Сьоміна Н. А. Банківська платіжна картка як знаряддя шахрайських дій: поняття та основні способи. Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України. 2018. Вип. 40. С. 149-156. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apvchzu_2016_40_18

39. Харченко В.І. Статистичний аналіз ринку банківських платіжних карток в Україні у контексті країн із розвинутими картковими ринками / В.І. Харченко, Р.О. Капралов Вісник Національного банку України. – 2020. 44–52 с.

40. Чайковська В. П. Ринок банківських платіжних карток в Україні: сучасний стан та тенденції розвитку. Вісник Одеського національного університету. Серія : Економіка. 2017. 111-116 с. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vonu_econ_2014_19_3\(4\)_27](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vonu_econ_2014_19_3(4)_27)

41. Черномор В. О. Сутність, структура і основні бізнес-процеси в карткових платіжних системах. Економічний простір. 2016. № 108. С. 164-181. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecpros_2016_108_18

ДОДАТОК А

ХАРАКТЕРИСТИКА ПОНЯТТЯ «ПЛАТІЖНА КАРТКА»

Таблиця А.1 – Тракткування поняття «Платіжна картка»

Джерело	Тракткування поняття
Спіфанов А. О [11]	це найбільш безпечний та престижний спосіб здійснення повсякденних платежів та зберігання грошей
Герасимович А. М., Алексеєнко М. Д. [7]	спеціальний платіжний засіб у вигляді емітованої в установленому законодавством порядку пластикової чи іншого виду картки, що використовується для ініціювання переказу грошей з рахунку платника або з відповідного рахунку банку з метою оплати вартості товарів і послуг,
Загородній А. Г. [15]	розпізнавальний засіб у вигляді пластикової чи іншої картки, що містить визначені платіжною організацією обов'язкові реквізити, за допомогою яких можна ідентифікувати платіжну систему та емітента платіжної картки;
Відповідно до Закону України [28]	спеціальний платіжний засіб у вигляді емітованої в установленому законодавством порядку пластикової чи іншого виду картки, що використовується для ініціювання переказу грошей з рахунку платника або з відповідного рахунку банку з метою оплати вартості товарів і послуг, перерахування грошей зі своїх рахунків на рахунки інших осіб, отримання грошей в готівковій формі в касах банків, пунктах обміну іноземної валюти уповноважених банків та через банківські автомати, а також здійснення інших операцій, передбачених відповідним договором
Пиріг С. О. [25]	персоніфікована пластикова картка з магнітною смугою або чіп-модулем, яка є ключем доступу до управління банківським рахунком і дає її власнику можливість безготівкової оплати товарів або послуг в різних торгових і сервісних підприємствах, що приймають картки до оплати, одержувати готівку у відділеннях банків і в банкоматах, а також користуватися іншими додатковими послугами та певними перевагами.
Колодізев О. М. [27]	персоніфікований платіжний інструмент, що дає особі, яка користується картою, можливість безготівкової оплати товарів і послуг, а також одержання наявних коштів у відділеннях (філіях) банків і банківських автоматах.

ДОДАТОК Б
КЛАСИФІКАЦІЙНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПЛАТІЖНИХ КАРТОК

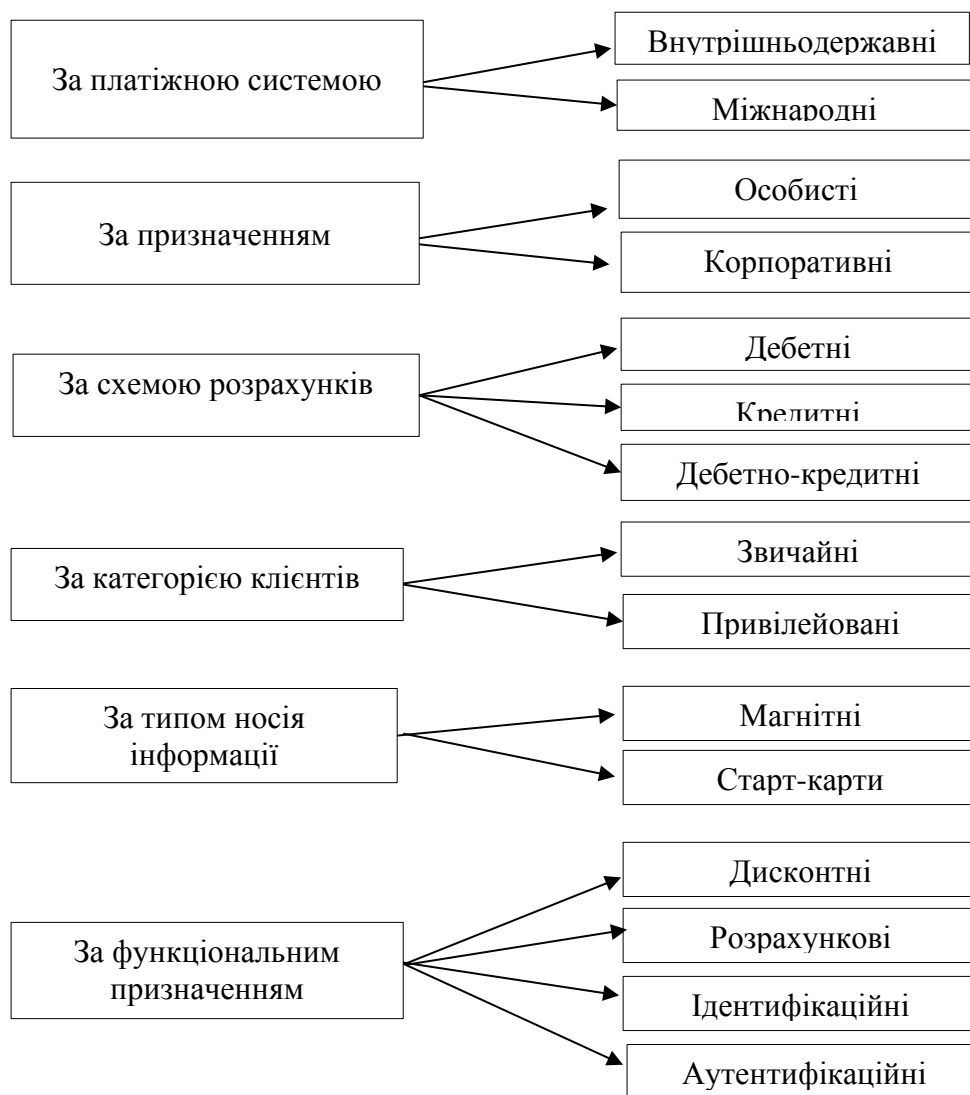

Рисунок Б.1 – Класифікація платіжних карток